

Iz ribarske prakse

Međudržavni sporazum o ribarstvu u vodama Dunava

1. RIBARSTVO DUNAVA I NJEGOV ZNAČAJ ZA JUGOSLAVIJU I DRUGE PODUNAVSKE ZEMLJE

Dunav na teritoriji SFR Jugoslavije protiče u dužini od 582 km (od granice sa NR Bugarskom na 848. km pa do granice sa NR Mađarskom na 1430. km).

Svojom bogatom mrežom pritoka (Drava, Sava, Tisa, Tamiš, Morava, Pek, Nera, Timok i dr.) Dunav predstavlja u Jugoslaviji najveći rečni sliv.

Za jugoslovensku privredu on zaista mnogo znači, imajući u vidu njegov značaj i mogućnosti u saobraćaju, vodoprivredi, industriji, poljoprivredi, elektroenergetici i dr.

Međutim, ovom prilikom govorit će isključivo o njegovom značaju u ribarstvu Jugoslavije.

Ukupna površina vodenog ogledala Dunava u Jugoslaviji iznosi — 82.579 ha, od čega — 32.006 ha čini rečno korito sa bočnim kanalima i rukavcima pri srednjem vodostaju, a — 50.573 ha su plavni tereni. Pre izgradnje velikih odbranbenih nasipa i završetka drugih hidro-meliorativnih radova, plavne površine su bile znatno veće, a stim u vezi nekoliko puta veći i ulov ribe. Npr. Pančevački rit je pre izgradnje zaštitnih nasipa sa svojih preko 30.000 ha plavnih terena, bio jedno od najbogatijih lovišta ribe u srednjem toku Dunava.

Međutim, u sadašnje vreme pored izgradnje odbranbenih nasipa, na ribolov Dunava deluju negativno i drugi faktori, kao: zagađivanje vode Dunava industrijskim i gradskim otpadnim vodama, korišćenje plavnih zona u druge svrhe) npr. plantažno gajenje topola — čime se pogoršavaju ili potpuno onemogućavaju uslovi za prirodni mrest većine ribljih vrsta), neracionalan i neplanski izlov ribe, neodgovarajući i na nenaučnoj osnovi sistem eksploatacije ovih voda i dr.

U takvim uslovima u jugoslovenskom delu Dunava godišnje se u proseku ulovi oko 1.347 tona ribe. Ovo je samo evidentirani godišnji ulov, dok je stvarni godišnji ulov ribe u Dunavu (računajući i ono što se ulovi a ostaje neevidentirano) sigurno i do 2.000 tona.

Pored ribe godišnje se u Kladovu dobije još i oko 700 — 1.000 kg kvalitetnog i skupocjenog kavijara od ikre migratornih jesetrovih riba.

U kratkim crtama značaj ribarstva Dunava mogao bi se označiti sledećim:

1. 1. — Stalnim povećavanjem ribljih rezervi u Dunavu na najbolji način se doprinosi, da ova reka — naše veliko nacionalno blago, maksimalno dopuni fond mesa vrlo kvalitetnim i traženim ribljim mesom;

1. 2. — Sadašnje riblje bogatstvo (a primenom odgovarajućih mera unapređenja i zaštite ono se može značajno i povećati) pruža realnu osnovu za stabilizovanje i dalje jačanje privrednog ribolova na Dunavu i njegovim bočnim vodama, a istovremeno i za zadovoljenje rekreativnih potreba domaćih i inostranih sportskih ribolovaca;

1. 3. — Godišnji ulov ribe na Dunavu direktno utiče i na obezbeđenje tržišta ribom, napr.:

1. 3. 1. — Svojom raznovrsnošću ribljih vrsta (naročito: šaran, smuđ, som, kečiga, štika, jesetrove ribe, biljojedne ribe i dr.) dunavska lovina očigledno dopunjava asortiman ribe na tržištu,

1. 3. 2. — Dunavska riba bi mogla u dobroj mери da na tržištu delimično zameni uvoznju morsku ribu, čime bi se smanjio njen uvoz i doprinelo deviznoj štednji i u ovoj oblasti;

1. 4. — Racionalnijom i bolje usmerenom investicionom politikom mogli bi se izgraditi brojni objekti ribnjačkog ili poluribnjačkog tipa na plavnim i dr. pridunavskim terenima, gde za ovo postoje uslovi (kao što su napr. postojeći ribnjaci: Belje, Susek, Futog, Pančevački rit i Kladovo). Dunavsko ribarstvo moglo bi postati, po svom obimu i značaju, jedan od najvećih izvora ribljeg mesa u Jugoslaviji. Ova šansa do sada kod nas nije ni izdaleka iskorišćena, kao što su iskoristili napr. u Mađarskoj, SSSR-u a najviše u Rumuniji u donjem toku Dunava;

1. 5. — Dunavski ulov ribe (pa i znatno povećani, izgradnjom novih ribnjaka odnosno poluribnjaka na terenima duž Dunava (imao bi uvek osiguran plasman u najbližoj okolini, jer je pridunavsko stanovništvo tradicionalno dobar potrošač ribljeg mesa);

1. 6. — Značaj dunavskog ribarstva za podunavske države prikazaću napr. kroz godišnji ulov ribe u Dunavu u šest zemalja (višegodišnji proseki):

Država	Broj obračunatih godina	Godišnji ulov ribe			% zastupljenost godišnjih proseč ulova ribe
		Minimalni	Maksimalni	Prosečni	
Jugoslavija	13	890	2.55	1.347	5,17
Čehoslovačka	16	61	190	117	0,44
Mađarska	14	849	1.194	1.013	3,89
Rumunija	11	8.606	30.351	21.263	81,60
Bugarska	12	386	611	508	1,95
SSSR	17	446	4.609	1.810	6,95
Svega:		11.238	39.510	26.058	100,00

Napomena: — Ulov u Jugoslaviji i Bugarskoj podrazumeva isključivo ribu ulovljenu u rečnom koritu i njenim plavnim terenima;

— Ulov u Mađarskoj, SSSR-u a naročito u Rumuniji predstavlja lov u rečnom koritu, na plavnim terenima, jezerima i dr. pridonavskim objektima, osposobljenim za poluribnjačko i sl. gajenje ribe uz korišćenje dunavske vode.

2. ISTORIJAT MEĐUDRŽAVNOG SPORAZUMA O RIBARSTVU U VODAMA DUNAVA

Prva zamisao okupljanja podunavskih država realizovana je 1935. godine, kada je u Bratislavi održana I. konferencija eksperata iz podunavskih zemalja za propagandu slatkovodne ribe, a uz učešće predstavnika: Mađarske, Austrije, Čehoslovačke i Poljske.

1936. godine održava se u Beču II. konferencija, gde pored ranijih učestvuju i predstavnici Nemačke.

Krajem maja 1937. godine zaseda III. konferencija u Budimpešti, gde se proširuje krug učesnika na Jugoslaviju i Švajcarsku.

18 — 21. 9. 1938. godine organizovana je u Beogradu IV. konferencija sa proširenjem broja učesnika na Bugarsku, Grčku i Francusku. Predsednik priređivačkog odbora bio je prof. Siniša Stanković a sekretar dr Slavko Mužinić. Na ovom zasedanju učestvuju predstavnici 6 podunavskih zemalja (Nemačka, Austrija, Čehoslovačka, Mađarska, Jugoslavija i Bugarska) i Francuske, Poljske, Grčke i Švajcarske. Na ovoj konferenciji ovaj skup se pretvara — ne u skup eksperata iz podunavskih zemalja za propagandu slatkovodne ribe, već u: Međunarodnu konferenciju za slatkovodno ribarstvo, veštački uzgoj i propagandu slatkovodne ribe. Na zasedanju, pored predstavnika 9 država učestvovalo je i 26 delegata iz Jugoslavije, kao predstavnici: ribarskog zadrugarstva, ribarskog sporta, Ribarske centrale Državnog dobra »Belje«, nekih velikih odgajivališta šarana i pastrmke, izvoznika i trgovaca ribom i rakovima, kao i službeni delegati Ministarstva poljoprivrede, trgovine i industrije, Zavoda za unapređenje spoljne trgovine i pojedinih banskih uprava. U toku rada konferencije održana su brojna predavanja

domaćih i inostranih stručnjaka o širokom spektru problema slatkovodnog ribarstva. Svoja predavanja su iznosili napr.: Dr Siniša Stanković, prof. J. Plančić, dr Bunjin, Lj. Kugel, Ing. Jovković (iz Jugoslavije), dr Unger Emil, Zimmer Franz, dr Maucha (iz Mađarske), Mazaraki (iz Poljske), dr H. Fritsche (iz Nemačke), Vaclav Šusta, dr Dvoržak (iz Čehoslovačke) i prof. G. Steinmann (iz Švajcarske).

Učesnici konferencije su posetili I. zemaljsku izložbu slatkovodnog ribarstva u Beogradu (staro sajmište) a za njih je organizovan specijalnim brodom izlet Dunavom i Tisom do ribnjaka »Ečka«.

Na ovoj beogradskoj konferenciji formirana je »Međunarodna unija središnjih ribarskih organizacija«, izrađen nacrt pravila njenog poslovanja i utvrđena naredna zasedanja: 1939. godine u Švajcarskoj i 1940. godine u Poljskoj.

U posleratnom periodu nastavljen je započeti proces okupljanja podunavskih zemalja, ali u nešto izmenjenom vidu i sa specifičnom dunavskom varijantom.

S ciljem, da se pristupi zajedničkim i planskim merama na zaštiti i unapređenju ribarstva na Dunavu — u prvom redu na dugoj deonici Dunava od ušća reke Nere do ušća reke Timoka, koja predstavlja granični sektor Dunava između dve prijateljske zemlje: SFR Jugoslavije i SR Rumunije — ribarska stručna služba Izvršnog veća SR Srbije u toku 1957. godine predložila je, da se između FNR Jugoslavije i Rumunske Narodne Republike sklopi bilateralni sporazum o regulisanju ribolova na Dunavu (inicijator ovog predloga bio je tadašnji republički referent za ribarstvo SR Srbije — Ing. Nikola Djisalov).

U toku daljih pregovora u vezi podnetog predloga iskristalisala se ideja, da predloženi sporazum bude multilateralan tj. da obuhvati FNR Jugoslaviju, Rumunsku Narodnu Republiku, Narodnu Republiku Bugarsku i SSSR.

U smislu ovog predloga održan je prvi sastanak zvaničnih delegacija četiri podunavske države u Bukureštu, gde je kao rezultat međusobnih plodnih dogovora 29. januara 1958. godine potpisan Sporazum o ribarstvu u vodama Dunava, između vlada Federativne Narodne Republike Jugoslavije, Narodne Republike

Bugarske, Rumunske Narodne Republike i Saveza Sovjetskih Socijalističkih Republika.

Uz potpisani Sporazum usvojena su i Pravila o ribolovu u vodama Dunava, koja čine njegov sastavni deo a svojim odredbama regulišu: mesta i vreme zabrane ribolova, zabranjene alate i načine ribolova, veličinu okaca ribolovnih alata, dozvoljene mere riba, rakova i školjki i dr.

3. OSNIVANJE MEŠOVITE KOMISIJE I NJENE NADLEŽNOSTI

Za razrađivanje i koordiniranje mera u cilju primene Sporazuma o ribarstvu u vodama Dunava osnovana je Mešovita komisija, sastavljena od najmanje dva člana svake Strane ugovornice, a koja se sastaje redom najmanje jedanput godišnje na teritoriji jedne od Strana ugovornica. Mešovita komisija radi na osnovu svog statuta.

Nadležnosti u radu Mešovite komisije regulisane su odredbama Sporazuma, Pravila i Statuta — a to su uglavnom sledeće:

3. 1. — Razrađivanje usvojenih mera za regulisanje ribolova i povećanje rezervi riba u Dunavu;

3. 2. — Davanje predloga Stranama ugovornicama o izmeni i dopuni Pravila o ribolovu na Dunavu i donošenje odluka po onim pitanjima, za čija rešenja bude ovlašćena;

3. 3. — Organizovanje međusobnog obaveštavanja Strana ugovornica o izvršenju Sporazuma;

3. 4. — Koordiniranje naučno-tehničkih planova za izučavanje ribarstva na Dunavu;

3. 5. — Utvrđivanje karaktera i obima statističkih i drugih materijala, koje će Strane ugovornice dostavljati Mešovitoj komisiji;

3. 6. — Ustanovljava period opšte zabrane ribolova, kao i period zabrane lova dunavske haringe po sektorima;

3. 7. — Daje saglasnost za aklimatizaciju i razmnožavanje novih vrsta riba i drugih žiovtinja i vodenog bilja u vodama Dunava;

3. 8. — Donosi odluke o nekim izmenama i dopunama Pravila o ribolovu;

3. 9. — Rešava i druga pitanja, čija rasmatranja Strane ugovornice mogu dati u nadležnost Mešovitoj komisiji;

3. 10. — Preporuke i odluke, koje donosi Mešovita komisija na redovnim i vanrednim zasedanjima unose se u protokole, koje potpisuju predstavnici ugovornih Strana i podnose se na usvajanje vladama potpisnicama Sporazuma.

4. RAD MEŠOVITE KOMISIJE

Prvo zasedanje Mešovite komisije održano je u Bukureštu 1959. godine. Nadalje su održavana redovna zasedanja Mešovite komisije naizmenično svake go-

dine u jednoj od članica — potpisnica Sporazuma. Zaključno sa 1981. godinom održano je XXIII. zasedanja.

U proteklom periodu rada Mešovite komisije i tri sastanka radnih grupa Komisije i to:

4. 1. — Predstavnik SFR Jugoslavije i NR Mađarske u Budimpešti 1964. godine, a u vezi otklanjanja razlika, koje postoje između bilateralnog Sporazuma o ribolovu u graničnim vodama, zaključenog 25. maja 1957. godine između Vlade FNR Jugoslavije i Vlade NR Mađarske i multilateralnog Sporazuma o ribarstvu u vodama Dunava, zaključenog u Bukureštu 1958. godine;

4. 2. — Predstavnik naučnih radnika i specijalista svih Strana ugovornica Sporazuma o ribarstvu u vodama Dunava, u Odesi 1972. godine, radi izrade predloga o izgradnji centra za veštački mrest jesetrovih riba na Dunavu (o korišćenju matičnog materijala migratornih acipenserida, o odnosu vrsta riba koje će se inkubirati u mrestilištu, o mestu izgradnje centra, o finansiranju izgradnje i korišćenja centra i dr. pitanjima);

4. 3. — Predstavnik zemalja — članica Sporazuma iz Panonskog bazena (SFR Jugoslavija, NR Mađarska i ČSSR) u Dinješu 1977. godine, a u vezi zajedničkog analiziranja lovostaja, istraživanja i drugih pitanja iz rada Mešovite komisije, specifičnih za Panonski bazen.

U svom dvadesettrogodišnjem radu Mešovita komisija je kao organ za razrađivanje i koordiniranje mera za primenu Sporazuma obuhvatala i rešavala sledeće važnije probleme iz oblasti ribarstva na Dunavu:

4. 3. 1. — Usvojila Statut Mešovite komisije u Bukureštu, 13. maja 1959. godine,

4. 3. 2. — Na svakom zasedanju predsednik Mešovite komisije podnosi opširan izveštaj o radu Mešovite komisije između prethodnog i tekućeg zasedanja,

4. 3. 3. — Na svakom zasedanju podnose se detaljni izveštaji svih Strana o rezultatima ulova, stanju rezervi, uslovima razmnožavanja i ishrane riba u Dunavu u toku protekle godine, kao i o merama zaštite i povećanja rezervi riba. Komisija daje ocenu o elementima iz ovih izveštaja za ceo tok Dunava članica — potpisnica Sporazuma,

4. 3. 4. — Svake godine Komisija utvrđuje rokove opšte zabrane ribolova na Dunavu (sem za teritoriju Panonskog bazena, gde selektivnu zabranu za svaku godinu određuju same članice Sporazuma ovog regiona), kao i postupnu zabranu lova dunavske haringe po sektorima od ušća Dunava u Crno more do ušća reke Timoka,

4. 3. 5. — Usvojila je jedinstvenu formu zvanične statistike ulova ribe u Dunavu,

4. 3. 6. — Usvojila izdavanje biltena, koji obuhvata sve materijale (radna dokumenta, informacije, naučne referate i dr.) sa svakog zasedanja Komisije,

4. 3. 7. — Redovno se na svakom zasedanju podnose brojni i vrlo značajni izveštaji, referati, informacije i sl. vezani za dnevni red tekućeg zasedanja Mešovite komisije.

vite komisije, kao i drugi aktuelni temati iz oblasti ribarstva Dunava,

4. 3. 8. — U svojoj dosadašnjoj aktivnosti Mešovita komisija, u okviru svoje nadležnosti nastojala je, da se Sporazum o ribarstvu u vodama Dunava proširi na svih osam podunavskih država. Sporazumu su naknadno prišle NR Mađarska i ČSSR (1962. i 1973. godine), dok su van Sporazuma još uvek Republika Austrija i Savezna Republika Nemačka.

5. TEMATIKA I SADRŽAJ RADA MEŠOVITE KOMISIJE

Teme, koje je Komisija u proteklom periodu obrađivala na svojim zasjedanjima i po kojima je donosila svoje odluke, rešenja i sl. mogu se uglavnom prikazati sledećim:

5. 1. — Lovostaji:

5. 1. 1. — Načelno je zabranjen ribolov u vodama Dunava svake godine 30 dana u periodu između 15. aprila i 15. juna, a u zavisnosti od hidrometeoroloških uslova svake godine,

5. 1. 2. — Usvojena je dugogodišnja zabrana lova dunavskog lososa (*Salmo hucho*), crnomorskog lososa (*Salmo trutta labrax*) i sima (*Acipenser nudiiventris*),

5. 1. 3. — Svake godine Mešovita komisija donosi sledeće vrste lovostaja:

— za sektor panonskog dela Dunava (od tvrđave »Devin« do ušća Timoka (Komisija ovlašćuje, da svaka Strana za svoju teritoriju svake godine određuje selektivni lovostaj za pojedine kvalitetnije riblje vrste u trajanju od najmanje 30 dana,

— za acipenseride i dunavsku haringu Mešovita komisija donosi odluku o zabrani lova po sektorima i postupno, za svaku godinu.

5. 2. — Izmene i dopune Pravila o ribolovu:

Novim izučavanjima i praćenjem ribarske prakse na Dunavu Mešovita komisija je donosila i odluke o izmenama i dopunama pojedinih odredaba Pravila o ribolovu, tako napr. odredila je:

— precizniji način merenja okaca mrežarskih alata,

— rastojanje između pruća (pletениh pregrada za ribolov u kanalima i pritokama Dunava),

— precizniji način merenja dužine ribe,

— nove veličine (dužine) dozvoljene za lov jesetrovih i drugih kvalitetnih vrsta riba,

— broj ribljih vrsta, koje se selektivnim lovostajem zaštićuju u Panonskom bazenu,

— dozvolu za upotrebu mrežarskih alata sa manjim okcima pri spasavanju riblje mladī u vodama Panonskog bazena.

5. 3. — O ribolovnim alatima:

— o izučavanju efikasnosti rada i racionalne primene ribolovnih alata, kao i njihov uticaj na riblju populaciju,

— o metodima i sredstvima za ribolov u akumulacijama,

— o upotrebi elektroribolova i uticaju električne struje na pojedine vrste riba i druge organizme u vodi,

— o izučavanju novih načina lova ribe u Dunavu,

5. 4. — **O migraciji, reprodukciji i zimovanju važnijih vrsta riba, a naročito o migraciji jesetrovih riba, o mestima njihovog mresta i sl.;**

5. 5. — O markiranju riba:

— diskutovano je o markiranju riba, o međusobnom saopštavanju podataka o ulovljenim markiranim primercima, o razradi savremenijih metoda markiranja ribe radi izučavanja njihove migracije i utvrđivanja efikasnosti masovnih poribljavanja.

5. 6. — Aklimatizacija riba:

— preporučena su istraživanja u vezi aklimatizacije novih vrsta riba u Dunavu, osnivanje centara za aklimatizaciju, kao i nabavka i prevoz uzoraka ribe za aklimatizaciona izučavanja. Posebno su izučavani uslovi za aklimatizaciju biljojednih riba u Dunavu.

5. 7. — O ribljim rezervatima:

— zaštita postojećih i određivanje novih ribljih rezervata, njihovo uređenje i obezbeđenje uslova za što bolju oplodnju i ishranu ribe u vodama Dunava, kao i za nesmetan povratak riblje mladī u rečno korito.

5. 8. — O prirodnim ribljim plodištima:

— iste mere zaštite i dr. kao i kod ribljih rezervata.

5. 9. O zaštiti rakova:

— preduzimane mere za povećanje rezervi rakova putem ustanovljavanja zabrane lova rakova u periodu presvlačenja i razmnožavanja u vodama Dunava.

5. 10. — O štetnosti bizamskog pacova:

— proučavane su mogućnosti ograničavanja areala rasprostranjenosti bizamskog pacova (*Fiber zibeticus*) i obaveštavanje Strana o pojavi životinja štetnih za ribe, kao i o razmerama pričinjenih šteta i primenjenih mera.

5. 11. — Prirodni mrest:

— izučavanje i preduzimanje mera Strana za što uspešniji prirodni mrest važnijih vrsta riba u Dunavu odnosno za poboljšanje uslova prirodnog mresta, kao i razmene dokumentacija o postignutim rezultatima.

5. 12. — Veštački mrest:

— izučavanje veštačkog mresta važnijih vrsta riba, preduzimanje mera za razvitak radova na veštačkoj proizvodnji riba (projektovanje i izgradnja ribarskih gazdinstava za veštački mrest i odgoj riblje mladī za potrebe poribljavanja voda Dunava) itd.

5. 13. — Zagađivanje voda Dunava:

— svake godine Strane vrše ispitivanja i kontrolu zagađenosti voda Dunava otpadnim vodama i drugim materijama štetnim za ribu i organizme u vodi, iznaze najbolja ekonomska i tehnička rešenja za otklanjanje i sprečavanje ovakvih zagađivanja i podnose podatke o stepenu zagađenosti vode i o merama koje preduzimaju za njeno prečišćavanje.

5. 14. — O ribljim bolestima:

— preporučivano je, da Strane obaveštavaju o masovnom uginjavanju ribe u vodama Dunava i o uzroci-
masne tih uginjavanja, kao i o preduzetim merama od
Strana u konkretnim slučajevima.

5. 15. — O manje vrednim ribama:

— po predlogu naučno-istraživačkih ustanova i pod
kontrolom organa, koji regulišu ribarstvo, treba da se:
poveća izlov manje vrednih riba (ribljeg korova) i to
nezavisno od godišnjih doba, da se prouče moguć-
nosti upotrebe hemijskih sredstava, uvedu nove efi-
kasne mere za biološku melioraciju, uvedu novi alati
i sl.,

— da Strane nastave sa merama za poboljšavanje
postojeće riblje populacije pomoću poribljavanja kva-
litetnijim vrstama ribe.

5. 16. — Posebna briga o pojedinim ribljim vrsta- ma:

5. 16. 1. — Dunavska haringa:

— NR Bugarska, SR Rumunija i SSSR treba da sva-
ke godine do kraja januara izvrše razmenu podataka o
uzrastu, težinskom sastavu populacije i ulovu haringe
po mesecima. Takođe na redovnim zasedanjima da
podnesu podatke u pogledu lova haringe, migracije,
datuma početka lova, vremena maksimalnog ulova sa
naznakom mesta tog lova, broja i vrsta ribolovnog
alata, ulova polno zrelih primeraka po sezonama i
sektorima, sastava jata po uzrasnim klasama sa pri-
kazom maksimalnih migracija i hidrometeoroloških us-
lova u tom periodu i sl.,

5. 16. 2. — Migratorni predstavnici acipenserida:

— redovno se podnose referati o stanju rezervi
ovih riba u Dunavu i merama za njihovo povećanje, a
naročito u vezi preduzimanja mera za proširenje ve-
štačkog mresta ovih riba.

5. 16. 3. — Šaran:

— pošto je utvrđeno opadanje ulova šarana prepo-
ručeno je Stranama da: povećaju razmere veštačkog
razmnožavanja, prošire radove na melioraciji plavnih
terena i primene druge mere za poboljšanje prirodnog
razmnožavanja šarana,

— Mešovita komisija je donela odluku da sve
Strane redovno svake godine poribljavaju vode Du-
nava (od »Devina« do ušća reke Pruta) mladuncima
šarana minimalne težine od 100 gr po komadu i sa
najmanje 1.000 komada po 1 toni prosečnog ulova
šarana iz prethodnog perioda.

5. 16. 4. — Štuka:

— analiziran je sastav populacije i biologije štuke
u vodama Dunava.

5. 16. 5. — Smud:

— sve Strane su podnele naučne radove o stanju
populacije smuda i odlučeno je, da se i dalje nastave
istraživanja o stanju zaliha smuda i njegovoj biolo-
giji sa posebnim osvrtom na vreme mresta i utvrđiva-
nje polne zrelosti.

5. 16. 6. — Som:

— vodi se diskusija o uvođenju maksimalne do-
zvoljene mere za lov soma od 60 cm i na delu Dunava
od ušća u Crno more do reke Timoka.

5. 16. 7. — Srebrni karaš:

— usvojena je preporuka Stranama, da nastave
proučavanja biologije srebrnog karaša kako bi se raz-
radile mere za smanjenje količina slaborastuće forme
srebrnog karaša (pošto se beleži nagli porast ove ri-
be, naročito u delti Dunava), kao da se intenziviraju
sve mere neophodne za smanjenje brojnosti srebrnog
karaša u sistemu Dunava.

5. 17. — Spasavanje ribe:

— preporučeno je Stranama, da kontinuirano pre-
duzimaju spasavanje ribljeg podmlatka kvalitetnijih
ribljih vrsta i omogućavanje njegovog povratka u ma-
tičnu vodu sa terena plavnih zona i da o tome podno-
se izveštaje Mešovitoj komisiji.

5. 18. — Poribljavanje:

— pored obaveznog poribljavanja mladem šarana
Strane su se dogovorile, da vrše poribljavanje mla-
dem i drugih riba, kao napr. smuda, štuke, kečige, mo-
rune, jesetre i druge kvalitetnije ribe.

5. 19. — Izgradnja centra za veštačko razmnožava- nje i odgoj mladunaca migratornih jesetrovih riba:

— posebna radna grupa Mešovite komisije izradila
je stručni predlog za izgradnju centra za razmnoža-
vanje migratornih jesetrovih riba, za potrebe porib-
ljavanja Dunava,

— Komisija je odlučila, da će SR Rumunija gra-
diti ovaj centar na svojoj teritoriji, uz stručnu pomoć
ribarskih specijalista iz SSSR-a (kapaciteta od 3,5 do
7 miliona mladunaca).

5. 20. — Razmena nacionalnih ribarskih propisa:

— preporučeno je Stranama da izvrše međusobnu
razmenu propisa o ribarstvu na Dunavu i informišu
jedna drugu o izmenama tih propisa.

5. 21. — Uticaj hidroloških i klimatskih faktora:

— Mešovita komisija se informiše o uticaju hidro-
loških i klimatskih uslova na odvijanje mresta, migra-
ciju, održavanje i odgoj mladi korisnih ribljih vrsta.

5. 22. — Hidrologija Dunava:

— izučavana je hidrologija Dunava i prognozirani
hidrološki i hidrohemijski režim Dunava i njegova
izmena pri regulacijama reke.

5. 23. — Meliorativno-ribarstveni radovi:

— redovno se informiše Mešovita komisija o raz-
nim meliorativnim i ribarstvenim radovima na Duna-
vu,

— Komisija je preporučila, da se prilikom izvođe-
nja hidromeliorativnih radova na plavnim terenima
obavezno imaju u vidu interesi ribarstva,

— da se obavljaju meliorativni radovi, koji pobolj-
šavaju uslove za prirodnu oplodnju, uzgoj i povratak
ribe u korito reke.

5. 24. — Aklimatizacija biljojednih riba:

— Komisija je odlučila, da se biljojedne ribe ne
unose u vode Dunava, dok se ne dobiju odgovarajući

rezultati istraživanja u uslovima zatvorenih voda i ribnjaka,

— vršena su redovna informisanja o veštačkom razmnožavanju biljojednih riba, o biotecnici zajedničkog gajenja u ribnjacima sa šaranom i dr. ribama, o uticaju biljojednih riba na sastav vodenog bilja, kao i na produktivnost ribnjaka,

— pošto je evidentiran ulov biljojednih riba u vodama Dunava, a i dalje se povećava, — to je preporučeno Stranama, da redovno osmatraju ponašanje i razmnožavanje ovih riba u otvorenim vodama Dunava i o tome podnose referate,

— posle izvršenih ispitivanja i eksperimentalnih poribljavanja, Komisija je odobrila poribljavanje Dunava belim tolstolobikom,

— i dalje se nastavljaju istraživanja biologije biljojednih riba, uslova razmnožavanja, utvrđivanja prirodnog mresta, masovne pojave mladunaca biljojednih riba u reonu ušća Tise i u delti Dunava i pojave svih ostalih uzrasnih klasa (naročito polno zrelih i izmreštenih matičica (i dr. i o tome podnose referati).

5. 25. — Izgradnja hidro-elektrana na Dunavu:

— predloženo je Stranama, da u vezi hidroloških, hidrohemijskih i hidrobioloških promena u bazenu Dunava — vezanih za izgradnju hidro-elektrana — preduzmu naučna ispitivanja o ribarskom iskorišćavanju budućih akumulacija, kao i o očuvanju rezervi riba od većeg ekonomskog značaja,

— Komisija je detaljno informisana o planovima i rešenjima u vezi migracije riba, kao i normalne reprodukcije i rasta kvalitetnih riba (a u skladu sa čl.

5. stav. 3. Sporazuma (sledećih hidro-elektrana: HE »Đerdap I«, HE »Đerdap II«, Gapčikovo — Nadj — Maroš i Nikopol — Turnu Magurele,

— jugoslavenska i rumunska Strana će za nadoknadu štete zbog izgradnje HE »Đerdap I« i HE »Đerdap II« obezbediti dopunsko poribljavanje kvalitetnim vrstama ribe obe akumulacije.

5. 26. — O ribarstvu u Đerdapskoj akumulaciji:

— jugoslavenska i rumunska Strana redovno referišu o stanju ribarstva u Đerdapskoj akumulaciji i o preduzetim merama za povećanje količina riba.

5. 27. — Stanje ekonomski vrednih vrsta riba u Panonskom bazenu:

— Strane Panonskog bazena vrše stalna ispitivanja stanja ekonomski cenjenih vrsta riba u delu Dunava u Panonskom bazenu (naročito zajednička SFRJ i NR Mađarske u vezi kontinuiranih poribljavanja šaranom i drugim ribama) i o tome obaveštavaju Komisiju.

5. 28. — O uticaju HE »Đerdap I« na migraciju acipenserida:

— vrši se svake godine izučavanje okupljanja migratornih jesetrovih riba u reonu nizvodno od brane HE »Đerdap I« odnosno prati uticaj ovog hidro-objekta na migraciju acipenserida.

5. 29. — Koordiniranje naučno-istraživačkih radova Strana:

— Komisija je raspravljala o koordiniranju i usvajanju jedinstvenih naučno-istraživačkih planova i usvojila, da naučno-istraživački planovi Strana obuhvataju:

5. 29. 1. — izučavanje biologije osnovnih ribljih vrsta u Dunavu (dunavska haringa, acipenseride, šaran, smuč, som i dr.) radi utvrđivanja mera za povećanje njihovog fonda i da posluži kao naučna baza za poboljšanje Pravila o ribolovu,

5. 29. 2. — povećanje hemijsko-bioloških istraživanja u vezi borbe svake Strane protiv zagađivanja voda Dunava industrijskim i komunalnim otpadnim vodama.

5. 29. 3. — istraživanja u vezi zaštite riba od štetnih ptica i drugih vodenih životinja, kao i od raznih ribljih bolesti.

5. 29. 4. — izučavanje mogućnosti izgradnje objekata za veštačku oplodnju i uzgoj mladunaca za potrebe poribljavanja Dunava,

5. 29. 5. — izučavanje mogućnosti aklimatizacije novih vrsta riba u vodama Dunava (sa biljojednim ribama ići do potpunog rešenja njihovog poribljavanja),

5. 29. 6. — proučavanje raznih melioracionih i hidro-tehničkih radova, vezanih za ribarstvo na Dunavu,

5. 29. 7. — Ispitivanja iz oblasti ribolovne tehnike,

5. 29. 8. — usvojeno je da Strane obavezno vrše istraživanja po temama iz dnevnog reda tekućih zasedanja Mešovite komisije i po svojim perspektivnim planovima naučno-istraživačkih radova i da o tome podnose odgovarajuće referate i izvještaje.

5. 30. — Učešće ribarskih naučnih institucija u radu Mešovite komisije:

— usvojeno je, da na zasedanjima Mešovite komisije uzmu učešće i predstavnici istraživačkih institucija u cilju koordinacije naučnih istraživanja u oblasti ribarstva.

5. 31. — Uzajamna obaveštavanja Strana:

— preporučeno je, da se Strane uzajamno obaveštavaju o pitanjima važnim za ribarstvo i ribolov u vodama Dunava, o pitanjima izgradnje hidro-objekata, ribarskih i meliorativnih radova — izvršenih ili projektovanih na Dunavu, da razmenjuju literaturu i tehničku dokumentaciju i vrše širu razmenu odgovarajućih specijalista, kao i da međusobno saraduju u vezi obezbeđenja matičnih riba pojedinih ribljih vrsta.

5. 32. — Iskorišćavanje plavnih terena Dunava:

— preporučeno je, da se podnose referati o metodama boljeg iskorišćavanja u ribarskom smislu dunavskih plavnih zona (balte, jezera, rukavci i sl.).

5. 34. — Veze sa drugim komisijama:

— preporučeno je da Strane donjeg toka Dunava stupe u kontakt sa odgovarajućom Komisijom za crnomorski ribolov i usklade postojeće razlike u pravilima za ribolov u Dunavu i u Crnom moru, — kao i da pojedine Strane svoje bilateralne ribarske sporazume usaglase sa odredbama Sporazuma o ribarstvu u vodama Dunava.

5. 34. — Zaštita lova pojedinih ribljih vrsta:

— diskutovano je o zaštiti (uvođenje novih ili produženje postojećih zabrana) za razne riblje vrste.

5. 35. — Izdavanje jubilarnog zbornika o radu Mešovite komisije:

— rešeno je, da se izda jubilarni zbornik o dvadesetogodišnjici rada Mešovite komisije, kao i knjiga povodom dvadesetpetogodišnjeg jubileja.

5. 36. — Povećanje rezervi riba u Dunavu:

— preporučeno je, da svaka Strana u granicama svojih mogućnosti a imajući u vidu svoje primarne ekonomske interese — izradi svoj perspektivni plan mera i akcija za unapređenje ribarstva i poboljšanje kvaliteta vode Dunava — imajući u vidu tendenciju smanjenja rezervi fonda riba u vodama Dunava.

5. 37. — I druge mere i akcije unapređenja ribarstva na Dunavu, koje sprovode članice Sporazuma o ribarstvu u vodama Dunava.

6. ORGANIZOVANJE ZASEDANJA MEŠOVITE KOMISIJE:

Do sada (od 1959. do 1981. godine) održana su 23 redovna zasedanja Mešovite komisije i to svake godine u drugoj zemlji — članici Sporazuma. Takođe su održana i tri sastanka radnih grupa Mešovite komisije. Na XXIII zasedanju usvojena je preporuka vladama, da se ubuduće, u interesu štednje — redovna zasedanja Mešovite komisije održavaju svake druge godine, a da trajanje zasedanja, umesto dosadašnjih 10 dana, ne bude duže od 7 dana.

Na dosadašnjim zasedanjima prosečno po jednoj delegaciji učestvovalo je oko 3,8 članova, a ukupno na jednom zasedanju 20,5 članova.

Veteran, koji je najviše učestvovao na zasedanjima Mešovite komisije (ukupno 23 puta) i prisustvovao sastancima prilikom potpisivanja Sporazuma, osnivanja Mešovite komisije i na zadnjem zasedanju 1981. godine — je autor ovog napisa.

7. OSTALI ASPEKTI RADA MEŠOVITE KOMISIJE:

Analizirajući na kraju celokupan rad Mešovite komisije za protekli period od 23 godine, može se s pravom reći, da je pored ostalog, njen značaj najviše u sledećem:

7. 1. — Prišlo se organizovanom i zajedničkom rešavanju problematike zaštite i daljeg unapređenja ribarstva Dunava na teritoriji 6 podunavskih država. Mnogi tekući problemi ribarstva Dunava, sa manje ili više uspeha, obuhvaćeni su i rešavani u okviru rada Mešovite komisije, kao napr.: poribljavanje, zaštita riba, regulisanje upotrebe pojedinih ribolovnih alata, izgradnja hidro-energetskih i drugih objekata, aklimatizacija novih vrsta riba itd.

7. 2. — Značajan faktor produbljivanja međusobne saradnje i daljeg razvoja dobrosusedskih odnosa šest podunavskih država.

7. 3. — Međusobni kontakti i upoznavanje ribarskih stručnjaka članica Sporazuma, zainteresovanih za problematiku ribarstva Dunava.

7. 4. — Podsticaj stručnoj i naučnoj razradi mnogih tema iz domena ribarstva na Dunavu, u vidu većeg broja veoma korisnih i značajnih naučnih i stručnih radova iz ove oblasti, podnetih na zasedanjima Mešovite komisije u njenom dvadesetpetogodišnjem radu.

Nikola Disalov, dipl. inž.

